

**NACIONALNI PROGRAM PREVENCIJE OVISNOSTI
ZA DJECU I MLADE U ODGOJNO-OBRAZOVNOM
SUSTAVU, TE DJECU I MLADE KOJI SU IZVAN
SUSTAVA ŠKOLOVANJA**

**Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade RH
mr.sc.Jadranka Ivandić Zimić, savjetnica u Vladi i Vladinom uredu
jadranka.ivandic@uredzadroge.hr**

Politika suzbijanja zlouporabe opojnih droga u RH

- Temeljna odrednica politike suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj pretpostavlja ostvarenje mjera usmjerenih na:
- **Smanjenja potražnje droga** (prevencija, rana detekcija rizičnih skupina djece i mladih i rana intervencija, liječenje i tretman, resocijalizacija)
- **Smanjenja ponude droga** (suzbijanje organiziranog kriminala, preprodaje, proizvodnje droga i ulična redukcija)
- Koordinaciju i praćenje provedbe Nacionalne strategije
- Istraživački rad i informacijski sustav (uspostava središnjeg sustava praćenja svih podataka o zlouporabi droga)
- Međunarodnu suradnju
- Evaluaciju
- Izobrazbu

Najvažniji strateški dokumenti u području suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj

- Najvažniji strateški dokumenti koji predstavljaju osnovu za provedbu programa prevencije ovisnosti i donošenje Nacionalnog programa su:
- Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe opojnih droga od 2006.-2012. godinu (Hrvatski sabor prosinac 2005.)
- Akcijski plan suzbijanja zlouporabe opojnih droga od 2006.-2009. godinu (Vlada RH veljača 2006.)
- Akcijski plan suzbijanja zlouporabe opojnih droga od 2009.-2012. godinu (Vlada RH 14. veljače 2009.)
- Provedbeni program Akcijskog plana za 2009. (Povjerenstvo Vlade RH 17.ožujka 2009.)-

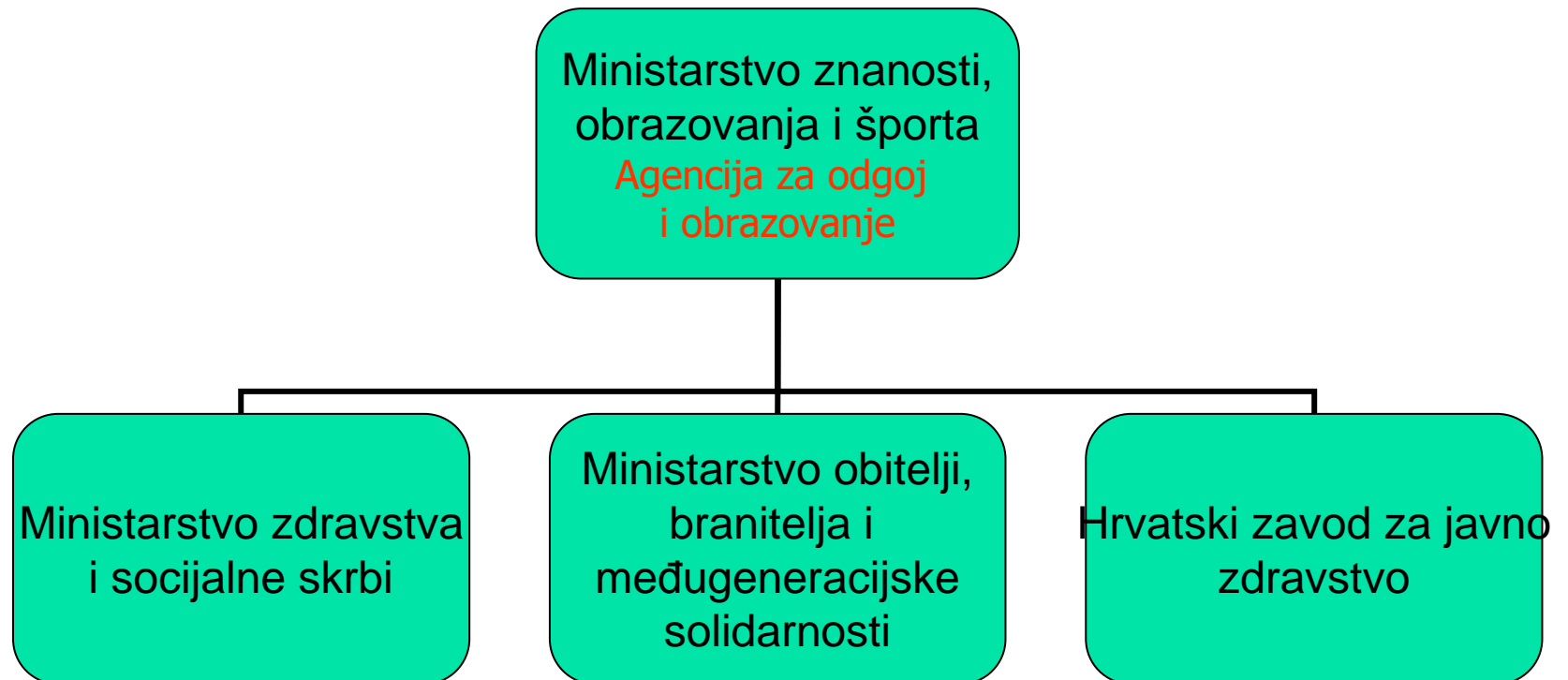
Organizacija i struktura preventivnih programa na nacionalnoj razini

PREVENCIJA

- Prevencija kroz odgojno-obrazovni sustav
- Prevencija kroz obiteljski sustav (putem mjera usmjerenih na zaštitu obitelji)
- Prevencija kroz zdravstveno-socijalni sustav
- Prevencija u lokalnoj zajednici

Odgovorna ministarstva i državne institucije na nacionalnoj razini

Programi prevencije

- Programi prevencije ovisnosti u Republici Hrvatskoj ostvaruju se prije svega na razini lokalne zajednice kao multidisciplinarne aktivnosti u čijoj provedbi sudjeluju različiti sektori (školstvo, zdravstvo i socijalna skrb, obiteljske ustanove, nevladine organizacije i mediji)
- Temelje se na multidisciplinarnom pristupu
- usmjereni na opću populaciju djece i mladeži, rizične skupine, te na obitelj, nastavnike, učitelje i odgajatelje
- suradnja i povezivanje između institucija za odgoj i obrazovanje sa službama koje u svom djelokrugu rada imaju područje zaštite djece i mladeži i rada s obitelji.
- uključivanje lokalne zajednice i medija
- velika uloga nevladinih organizacija
- **Koordinacija u djelokrugu županijskog povjerenstva za suzbijanje zlouporabe opojnih droga**

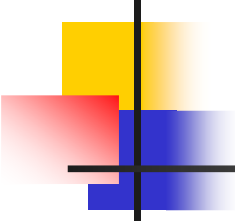
Konzumiranje droga među mladima u Hrvatskoj

- Rezultati ESPAD-ovog istraživanja za 2003. godinu pokazuju da je Hrvatska po raširenosti uzimanja droga kod mladih, među europskim zemljama s uzlaznim trendom.
- Hrvatska je po uzimanju marihuane 1999. godine bila u prosjeku europskih zemalja, dok je 2003. godine iznad europskog prosjeka za 1%. Raširenost uzimanja ekstazija među mladima bila je 4%, te je Hrvatska po uzimanju te droge na 8. mjestu u Europi.
- U 2007. primijećeno je da je u Hrvatskoj kao i u većini drugih Europskih država došlo do smanjenja uporabe ekstazija te učenika koji su imali priliku i uzeli marihuanu makar jednom u životu, ali se povećao broj mladih koji su problematično konzumirali marihuanu odnosno uzeli je 40 puta i više u životu.
- Povećalo se konzumiranje alkohola među mladima -u posljednjih 12 mjeseci barem jednom je pilo alkohol 84% mladih, dok se barem jednom u posljednjih 12 mjeseci opilo 43% mladih što je više od prosjeka europskih zemalja koje su sudjelovale u istraživanju

Udio liječenih osoba u dobi do 19. godine života

- U 2004. godini udio liječenih osoba u dobi do 19 godine života bio **12% (599 osoba)**,
- u 2005.godini **10 % (594 osobe)**,
- u 2006. **9,2 % (573 osobe)**,
- **u 2007. 9,4% (574 osobe)**,
- u 2008. godini **9,3 % ili 573 osobe.**
- Najviše djece i mladih sa zahtjevom za liječenje javilo se u dobi od 14 do 19 godine života i to zbog konzumiranje marihuane, dok su ostala sredstva manje zastupljena.
- Udio onih koji su liječeni u dobi do 14 godine života u ukupnom broju liječenih ovisnika je zanemariv i iznosi oko 0,1% ili 5 do 7 osoba na godinu.

Nacionalni program prevencije ovisnosti za djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu, te djecu i mlade koji su izvan sustava školovanja

- Iskustva pokazuju da se programi prevencije provode segmentirano, povremeno i bez učinkovitih evaluacija i standarda
- **Osnovana Stručna radna skupina za izradu Nacionalnog programa čijim radom koordinira Ured**

Opći cilj Nacionalnog programa je :

- ⇒ ujednačavanje i izgradnja preventivnog sustava za djecu i mlade na nacionalnoj razini, unaprjeđenje cjelokupne preventivne strategije u Republici Hrvatskoj, kao i razvijanje jedinstvenih kriterija za evaluaciju tih programa.

Nacionalni program prevencije ovisnosti

Posebni ciljevi

- **Posebni ciljevi:**

- Izvršiti analizu stanja i odrediti potrebe u području preventivnog rada s djecom i mladima
- Osigurati dosljedno i kontinuirano provođenje preventivnih programa
- Razvijati samopoštovanje i socijalne vještine kod djece i mladih,
- Poboljšati kvalitetu života djece i mladih i motivirati ih za odabir zdravih stilova življenja
- Unaprijediti roditeljska znanja i vještine i ulogu obitelji u prevenciji ovisnosti
- Osigurati kvalitetniju edukaciju svih sudionika školskih preventivnih programa o sredstvima ovisnosti i problemu ovisnosti
- Definirati standarde i kriterije za evaluaciju preventivnih programa i standarde prevencije
- Izraditi plan edukacije edukatora, seminara i konferencije o prevenciji ovisnosti i evaluaciji
- Definirati kriterije za informatičku bazu projekata/programa prevencije ovisnosti
- Dati prijedloge za opću strategiju daljnjeg razvoja preventivnih programa u Republici Hrvatskoj

Sadržaj Nacionalnog programa

Nacionalni program sadrži sljedeće podprograme i to:

- Program prevencije ovisnosti za djecu predškolske dobi
- Program prevencije ovisnosti za djecu školske dobi
- Program prevencije ovisnosti za studente visokih učilišta
- Program prevencije ovisnosti za djecu i mladež koja su izvan sustava školovanja
- Osim navedenog Nacionalni program sadrži i sljedeće kriterije i smjernice:
 - Evaluacijske kriterije i metode, te standarde prevencije ovisnosti
 - Kriterije za izradu izvješća o programima prevencije koji se provode na nacionalnoj i lokalnoj razini te kriterije i standardizirane načine prikupljanja podataka za bazu projekata/programa prevencije, što uključuje i kriterije za EDDRA bazu projekata EMCCDA.
 - Smjernice za opću strategiju daljnjeg razvoja preventivnih programa u Republici Hrvatskoj.

Principi programa za djecu predškolske i školske dobi

Pridržavati se prava i zaštite djece i mladih propisanih međunarodnim konvencijama, a posebice glede zaštite njihovog zdravlja, života i dostojanstva.

- **Programe i aktivnosti prilagoditi dobnom uzrastu djece i mladih te njihovim razvojnim i psiho-fizičkim mogućnostima**
- **Sa rizičnim skupinama djece i mladih primjenjivati individualni pristup i specijalno zaštitne programe**
- **Zdravstveni odgoj i edukaciju djece, mladih i roditelja provoditi s ciljem usvajanja zdravog načina življenja i prevencije svih oblika rizičnog ponašanja, a ne samo prevencije ovisnosti**
- **U provedbi i osmišljavanju programa surađivati s roditeljima, institucijama zdravstva i socijalne skrbi, vanjskim stručnjacima i nevladinim organizacijama**
- **Programe prevencije ovisnosti provoditi s ciljem prevencije svih oblika ovisnosti i konzumiranja legalnih i ilegalnih sredstava ovisnosti**
- **Provoditi redovitu evaluaciju (procesnu i evaluaciju ishoda) provedbe programa koja treba biti planirana istovremeno kad se planira i program te biti sastavni dio strateškog planiranja i provedbe svih projektnih aktivnosti.**

Program prevencije ovisnosti za djecu predškolske dobi

Program prevencije ovisnosti za djecu predškolske dobi:

- **Cilj:** Unaprijediti zaštitu zdravlja djece predškolske dobi putem metoda rada s djecom, roditeljima, odgajateljima i stručnim djelatnicima kojima će se unaprijediti cjelokupan zdrav razvoj djeteta te spriječiti pojava poremećaja u razvoju i ponašanju, uključivši i pojavu ovisnosti u kasnijima fazama razvoja.
- **Ciljana populacija** su djeca predškolske dobi i njihovi roditelji, odgajatelji i stručni djelatnici zaposleni u predškolskim odgojno –obrazovnim ustanovama

Strategija provedbe- Programa prevencije ovisnosti za djecu predškolske dobi

- **Tim za praćenje i koordinaciju** pri **Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa**- na državnoj razini razrađuje i donosi opći plan i program za zaštitu zdravlja djece predškolske dobi, što uključuje i razrađene programe prevencije ovisnosti.
- **Lokalna povjerenstva za praćenje i koordinaciju programa** -osnovana pri županijama i gradovima:
 - donose posebne programe prevencije ovisnosti za djecu predškolske dobi za lokalnu zajednicu i kontinuirano pratiti njegovo provođenje
 - usko surađuju vrtićkim povjerenstvima koja bi trebala biti osnovana u svim predškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama (roditelji, odgajatelji, stručni suradnici i vanjski stručnjaci)
- **Dječji vrtići (predškolske odgojno-obrazovne ustanove) trebali bi:**
 - Osigurati odgojno- obrazovne uvjete koji će omogućiti cjelovit, optimalan i zdrav razvoj osobnosti djeteta
 - Izraditi godišnji plan i program prevencije za narednu godinu koji će dostaviti lokalnom povjerenstvu na mišljenje
 - Podnijeti Izvješće o provedbi programa i dostaviti ga lokalnom povjerenstvu, koje će objedinjeno izvješće od svih predškolskih odgojno-obrazovnih ustanova dostaviti Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa,

Mjere i aktivnosti

Programa prevencije ovisnosti za djecu predškolske dobi

- Provoditi vježbanje socijalnih vještina koje utječu na razvoj i sazrijevanje djece predškolske dobi
- Putem tematskih radionica, igre, grupnog i individualnog rada poticati i razvijati kreativnost djece predškolske dobi
- Osmisliti tematska interaktivna predavanja primjerena dobnoj uzrastu djeteta na temu zaštite zdravlja, promicanja zdravih stilova življenja i prevencije svih oblika ovisnosti i drugih rizičnih ponašanja
- Putem istraživanja i općih stručnih principa rada s djecom otkrivati rizične skupine za koje je potrebno osmisliti i razraditi posebne programe
- Pružati primjerenu psiho-socijalnu pomoć zlostavljanoj i zanemarioj djeci, djeci s razvojnim i s emocionalnim teškoćama, te djeci koja žive u rizičnim obiteljskim uvjetima
- Osmisliti i provoditi programe edukacije s roditeljima za zdravo roditeljstvo, primjenu pozitivnih odgojnih principa i educiranja o važnosti prepoznavanja ranih simptoma emocionalnih i razvojnih poremećaja kod djece.
- Jasno definirati ulogu liječnika pedijatra, koji bi trebao biti najznačajniji čimbenik za zaštitu zdravlja djece predškolske dobi i rane školske dobi,
- Provoditi programe s ciljem poticanja i razvijanja pozitivnih osobnih prednosti i zdravog življenja djece te unaprjeđenja odgojne uloge obitelji

PROGRAM PREVENCIJE OVISNOSTI ZA DJECU ŠKOLSKE

DOBI

Ciljane skupine

- **Ciljana populacija su djeca i mladi u osnovnim i srednjim školama, njihovi roditelji, odgajatelji i stručni djelatnici zaposleni u školskim odgojno – obrazovnim ustanovama.**
- **Ciljevi:**
 - ⇒ **Unaprijediti zaštitu zdravlja i prevenciju ovisnosti opće populacije učenika, njihovih roditelja, nastavnika i odgajatelja u osnovnim i srednjim školama,**
 - ⇒ **Razvijati samopoštovanje i socijalne vještine kod učenika,**
 - ⇒ **Pružiti stručnu pomoć djeci i mladima s poremećajima u ponašanju i koji žive u rizičnim obiteljskim uvjetima**
 - ⇒ **Razvijati programe za rano otkrivanje i tretman učenika koji konzumiraju droge i sredstva ovisnosti ,**
 - ⇒ **Unaprijediti roditeljska znanja i vještine te samim tim unaprijediti odgojnu funkciju obitelji u prevenciji ovisnosti**
 - ⇒ **Osigurati kvalitetniju edukaciju svih sudionika školskih preventivnih programa o sredstvima ovisnosti i problemu ovisnosti, ali i metodama koje mogu doprinijeti kvalitetnijem odgoju djece i mladih**
 - ⇒ **Poticati aktivno uključivanje svih sudionika školskih preventivnih programa u borbu protiv ovisnosti**
 - ⇒ **Smanjiti ponudu i dostupnost droga u školskom okruženju i lokalnoj zajednici**

Strategija provedbe - Programa prevencije ovisnosti za djecu školske dobi

- Svaka županija treba predložiti Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa osobu koja će biti imenovana **županijskim koordinatorom** za provođenje programa prevencije ovisnosti u osnovnim i srednjim školama.
- U svakoj odgojno-obrazovnoj ustanovi treba biti imenovan **Voditelj programa prevencije koji treba** okupiti **malo školsko povjerenstvo** (čine ga učenici, roditelji, nastavnici, liječnik školske medicine i istaknuti lokalni stručnjaci). Voditelj treba izraditi **godišnji plan i program prevencije ovisnosti za svoju školu** za narednu godinu koji će dostaviti županijskom koordinatoru na mišljenje, te izraditi godišnje izvješće o provedbi preventivnih programa
- **Županijski koordinator treba:**
 - ⇒ izraditi posebni program prevencije ovisnosti u osnovnim i srednjim školama na razini županije
 - ⇒ dostaviti ga na mišljenje županijskom povjerenstvu za suzbijanje zlorabe opojnih droga i županijskim uredima za prosvjetu i šport, a potom Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa na usvajanje
 - ⇒ podnijeti Izvješće o provedbi programa prevencije ovisnosti u osnovnim i srednjim školama, županijskom uredu za prosvjetu i šport i Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa
 - ⇒ **ŽUPANIJSKI KOORDINATOR OBAVEZNO TREBA BITI ČLAN ŽUPANIJSKOG POVJERENSTVA ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA, A ZA SVOJ RAD ODGOVORAN JE MINISTARSTVU ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA**

Mjere i aktivnosti – programa prevencije za djecu školske dobi

- ⇒ **Provoditi ciljane edukacije** kojima će se osposobljavati sadašnje i buduće nastavnike i učitelje za kvalitetan i osuvremenjen pedagoški rad
- ⇒ **Otkrivati rizične skupine djece i mladih i osmisliti posebne programe za rizične skupine**
 - ⇒ Osmisliti različite oblike vršnjačke pomoći s ciljem prevencije ovisnosti
 - ⇒ Razvijati suradnju sa zdravstvenim i socijalnim ustanovama
 - ⇒ Razvijati programe suradnje s nevladinim organizacijama,
 - ⇒ Razvijati suradnju s policijskim upravama, državnim inspektoratom i drugim dijelovima represivnog sustava radi stvaranja sigurnog školskog okruženja
 - ⇒ **Provoditi vježbanje socijalnih vještina koje utječu na razvoj i sazrijevanje djece i mladih**
 - ⇒ Osmisliti tematska interaktivna predavanja primjerena dobnoj uzrastu djece i mladih na temu zaštite zdravlja, promicanja zdravih stilova življenja i prevencije svih oblika ovisnosti i drugih rizičnih ponašanja te organizirati i provoditi tematska predavanja o problemu ovisnosti za roditelje
 - ⇒ **Odgojno-obrazovni sadržaj o svim relevantnim pitanjima u svezi sredstava ovisnosti i problemu ovisnosti integrirati u redovni nastavni plan i program.**
 - ⇒ **Osmišljenim edukacijama i treninzima za roditelje unaprijediti roditeljska znanja i vještine te na taj način potaknuti afirmaciju karijere uspješnog roditeljstva.**
 - ⇒ **Programe prevencije ovisnosti povezati s programima prevencije koji se provode u lokalnoj zajednici, te sudjelovati u osmišljavanju i provedbi integriranog programa na razini lokalne zajednice**

Evaluacija

- Sve predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske odgojno – obrazovne ustanove trebaju provodi **procesnu evaluaciju i evaluaciju ishoda programa**.
- Evaluacija mora biti planirana istovremeno kad se planiraju i programi
- Evaluacija treba dati odgovor na neka do glavnih evaluacijskih pitanja, kao što su:
- je li se program provodio po utvrđenom planu i vremenskoj dinamici
- je li obuhvat ciljnih skupina bio u skladu s planiranim
- jesu li korisnici programa bili zadovoljni s njegovom provedbom
- je li program doveo do željenih promjena odnosno koliko su rezultati provedbe programa ostvarili ciljeve programa

Program prevencije ovisnosti za studente visokih učilišta

Cilj: Razvijati programe za zaštitu zdravlja i prevenciju ovisnosti studenata visokih učilišta i sveučilišta

- **Ciljana populacija** -Studenti visokih učilišta
- **Tim za praćenje i koordinaciju** pri **Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa**
- **U izradu ovih programa između ostalih stručnjaka, trebali bi se aktivno uključiti i predstavnici studenata.**

Program prevencije ovisnosti za studente visokih učilišta

- **Mjere koje bi se u sklopu ovog programa trebale razraditi su:**
- edukacija studenata o štetnosti i utjecaju opojnih droga koja bi se provodila po Sveučilištima i studentskim domovima, kroz seminare, predavanja i tiskanje edukativno- promotivnih materijala.
- otvaranje savjetovališta i klubova mladih pri studentskim domovima i većim sveučilištima
- osmisliti projekte koje će imati za cilj promidžbu borbe protiv ovisnosti, kao što su javne akcije povodom obilježavanja mjeseca borbe protiv ovisnosti, kulturne manifestacije, tribine i slično, a u koje će biti uključeni studenti.
- razviti suradnju s MUP-om na sprečavanju dostupnosti droge u studentskim domovima
- razviti suradnju s Centrima za prevenciju ovisnosti i izvanbolničko liječenje ovisnosti radi mogućnosti upućivanja studenata za dobivanje adekvatne pomoći vezanih za uporabe droge
- osnovati forum studenata koji će aktivno biti uključen u donošenje Nacionalnog programa i sve javne rasprave vezane za problematiku ovisnosti o drogama

Program prevencije ovisnosti djece i mladeži koja su izvan sustava školovanja

- **Cilj:** razraditi programe koji trebaju biti pojačano zasnovani na osnaživanju i podizanju samosvijesti kod ovih skupina djece
- **Ciljana populacija-** djeca i mladež koja su iz bilo kojih razloga prekinula školovanje ili skupine djece koja su smještena u dječjim domovima ili specijaliziranim ustanovama za djecu i mladež
- **Tim za praćenje i koordinaciju** ovog programa trebao bi biti osnovan pri **Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi, Uprava za socijalnu skrb**
- U izradi ovih programa aktivnu ulogu bi trebali imati **Centri za socijalnu skrb**, koji bi na razini lokalne zajednice trebali aktivno surađivati sa školama kako bi razmjenjivali informacije o učenicima koji su samoinicijativno napustili školu ili su iz nje isključeni.

Program prevencije ovisnosti djece i mladeži koja su izvan sustava školovanja

- **Mjere i aktivnosti koje bi trebalo razraditi u sklopu ovog programa su:**
 - razvijati **out-reach programe** usmjerene na visoko rizične skupine djece i mladih.
 - educirati nastavnike i odgajatelje za rad s učenicima koji imaju teškoće učenja ili probleme prihvaćanja školskih obaveza
 - razvijati programe rada s obitelji na razrješavanju obiteljskih problema i prihvaćanju adekvatne roditeljske uloge
 - vršiti stručne procjene svakog pojedinog slučaja u smislu preporuke druge škole ili neke druge mjere npr. upućivanje u odgojnu ustanovu ili druge dječje domove
 - djecu s izraženijim problemima upućivati specijalistima dječjim i adolescentnim psihoterapeutima
 - raditi s djecom i adolescentima na motivaciji za uključivanje u druge školske programe prilagođene njihovim posebnim interesima
 - uključivati ove skupine djece i mladeži u adekvatne izvanškolske kulturno-zabavne i športske sadržaje
 - motivirati ih na završavanje kratkih tečajeva usavršavanja i drugih izvanškolskih programa kako bi im se u budućnosti olakšalo pronalaženje zaposlenja
 - kontinuirano od strane socijalnih službi pratiti ovu djecu i mladež do 21 godine ili do pronalaženja zaposlenja

Smjernice za evaluaciju preventivnih programa i standardi prevencije

Glavni zadaci:

- **Definirati standarde prevencije ovisnosti**
- **Planiranje programa prevencije**
- **Planiranje Evaluacije**
- **Evaluacijske kriterije**
- **Evaluacijske metode**
- **Izraditi standardizirane evaluacijske upitnike,**
- **Definirati neovisno stručno tijelo i/ili tim stručnjaka evaluatora koji će provoditi evaluacije programa koji se provode u odgojno –obrazovanom sustavu, ali i programe koje planiraju i provode lokalne zajednice**
- **Definirati Smjernice za opću strategiju daljnjeg razvoja preventivnih programa u Republici Hrvatskoj**

Baza projekata/programa prevencije

Glavni zadaci:

- Definirati kriterije za Izradu izvješća o programima prevencije ovisnosti
- Definirati kriterije i standardizirane načine prikupljanja podataka za bazu projekata o preventivnim programima
- Paralelno razvijati **bazu evaluiranih projekata** koji udovoljavaju kriterijima EDDRA baze podataka EMCCDA
- **Baza podataka o programima prevencije ovisnosti** trebala bi biti pri Uredu za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, Odjel Nacionalne informacijske jedinice za opojne droge i poslove međunarodne suradnje

Neke od Smjernica za opću strategiju daljnjeg razvoja preventivnih programa u Republici Hrvatskoj

- **Prevenција ovisnosti treba uključiti sve sektore društva na rješavanju ovog problema,** poglavito one koji naj snažnije utječu na odgoj mladeži, a to su obitelj, škola, vršnjačke skupine, lokalna zajednica i mediji.
- **Preventivni programi u sustavu trebaju biti izrađeni s ciljem motiviranja učenika za odabir zdravih stilova života,** pravilnog organiziranja slobodnog vremena, razvijanja samopoštovanja i socijalnih vještina,
- **Preventivni programi u sustavu školstva trebaju biti nadopunjeni s programima u zajednici** usmjerenim na različite supkulturne skupine mladih rizičnog ponašanja, na obitelj i općenito na širu populaciju građana,
- **Preventivni programi trebaju biti usmjereni i na rješavanje krize suvremene obitelji,** kao i na što ranije otkrivanje i pružanje pomoći rizičnim skupinama djece i mladih
- **Preventivni programi trebaju biti dugotrajna, kontinuirana i planirana aktivnost sa ponavljajućim intervencijama** s ciljem pojačanog ostvarivanja preventivnih ciljeva.
- **Svaki preventivni program treba sadržavati i metode evaluacije,** a rezultati evaluacije trebaju utjecati na kreiranje cjelovite nacionalne preventivne strategije

ZAKLJUČCI

- U Hrvatskoj se nastoji njegovati multidisciplinarni pristup u provedbi preventivnih programa i razvijati različite oblike suradnje između različitih institucija, a u planiranje i provedbu preventivnih programa nastoji se uključivati i mlade koje se potiče na osmišljavanje i unaprjeđenje preventivnih programa na razini lokalne zajednice.
- U tom smislu Stručnoj radnoj skupini za izradu Nacionalnog programa je dobro došla pomoć hrvatskih stručnjaka i stručnjaka Europske unije kako bi se sukladno smjernicama EU i najboljim praksama u području preventivnog rada s djecom i mladima u zemljama EU izradio kvalitetan i provediv Nacionalni program prevencije ovisnosti te dale smjernica za opću strategiju daljnjeg razvoja preventivnih programa u Republici Hrvatskoj.

Na kraju treba znati

Obitelj, škola i društvo u cjelini ne mogu sasvim zaštititi djecu i mlade od droga i drugih sredstava ovisnosti. Zato se svi zajedno trebamo truditi da djeci i mladima pružimo takav odgoj koji će im omogućiti da prema svemu što ih okružuje pa tako i prema drogama i sredstvima ovisnosti stvore razborit odnos i izaberu pravi put u budućnost.

ZAHVALJUJEM NA VAŠOJ PAŽNJI !

**mr.sc. Jadranka Ivandić Zimić, Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade
RH, tel.01 4878 130
jadranka.ivandic@uredzadroge.hr**